

Quan l'esquerra recupera els valors cristians oblidats

Dll, 19/04/2021 per Josep Lligadas

[Una font que raja sempre](#)

He comentat ja algun cop en aquesta pàgina que l'aparició del cristianisme enmig de la societat pagana del primer segle va significar un sacseig notable en aquell món que semblava tan estable i tan ben organitzat. I és que per als cristians la fe comportava una determinada manera de viure, cosa que no passava en els cultes pagans, que eren uns ritus que no afectaven el que la persona feia o deixava de fer. Per dir-ho amb paraules cristianes, l'amor a Déu era indestriable de l'amor al proïsme, cosa que dintre les religions paganes no es plantejava.

No és, certament, que els cristians pretenguessin muntar cap revolució. Les virtuts que predicaven, en efecte, no eren gaire allunyades, per exemple, dels ideals estoics de l'època. Però ells vivien aquests ideals vinculats directament a la fe. I hi afegien uns altres ideals que provenien de la tradició dels profetes jueus i que Jesús havia elevat al rang de virtuts bàsiques: la misericòrdia, la senzillesa, l'amor envers els pobres i envers tothom. Els estoics buscaven la pròpia perfecció; els cristians, la pròpia perfecció i el bé dels altres, indestriablement.

I això, en una societat tan estratificada com la romana, on la compassió o la preocupació eficaç pel bé dels desafavorits eren considerades signes de debilitat, va ser, de fet, una revolució, encara que els qui ho practicaven no se n'adonessin o no ho pretenguessin. I resultava d'un atractiu indiscutible per a les persones amb inquietuds humanistes. I, naturalment, també per als pobres.

Aquest nou plantejament de la vida que el cristianisme aportava va anar fent forat, i va esdevenir cada cop més potent dintre l'imperi romà, fins al punt que, en un determinat moment, l'emperador de torn, en aquest cas Constantí, a principis del segle IV, va decidir que era molt millor per al bon funcionament de l'imperi deixar de tenir els cristians com un grup a estones tolerat i a estones perseguit, i passar a considerar-los un grup legal, que pogués actuar a plena llum. I a poc a poc els va anar donant més poder, fins que al cap d'uns anys, a finals d'aquell mateix segle IV, l'emperador Teodosi va fer del cristianisme la religió oficial de l'imperi.

¿I això què va significar? Per una banda, un gran pas de civilització. Per exemple, l'atenció als pobres va passar de ser considerat una actuació pròpia de persones de poca altura a passar a ser reivindicat com un deure social, que s'havia de traduir tant en l'actuació individual com en l'actuació col·lectiva, de manera que es va promoure, per exemple, la construcció d'hospitals. Per exemple també, es van acabar suprimint els espectacles públics basats en el sofriment de les persones. I així successivament. A poc a poc, es va anar introduint en la mentalitat social la idea que els valors evangèlics eren un criteri bàsic d'actuació, cosa que no vol dir, certament, que la vida social i les actuacions dels poders públics es regissin realment per aquests valors, però sí que vol dir que aquests valors havien passat a ser un punt de referència col·lectiu, cosa que era de per si un gran pas civilitzador

respecte als valors que guiaven la societat pagana.

Per contra, però, el fet que el cristianisme esdevingués religió oficial va significar, inevitablement, que va passar a formar part dels mecanismes del poder i, durant segles i segles, va anar agafant tots els defectes i totes les males pràctiques que el poder, i més el poder absolut, genera. L'Església va continuar predicant Jesucrist, i l'Evangeli, i el va anar transmetent de generació en generació, i va fer que aquest Evangeli pogués arribar fins a nosaltres. I no van deixar de sorgir, al llarg d'aquests segles, grans actuacions cristianes nascudes de la fidelitat a aquests valors, com sant Francesc proposant l'ideal de la pobresa, o sant Josep de Calassanç promovent l'educació dels nens pobres, o la multitud de congregacions femenines dedicades a l'educació, a la tasca hospitalària o a tantes altres accions alleujadores de l'abandó i del patiment. O la immensa tasca caritativa duta a terme a tants nivells. Però el cas és que, globalment, el conjunt de l'Església no va ser gaire aquesta llum que havia de ser. Més aviat, sovint, tristament, va ser tot el contrari: un poder que sovint es considerava amb dret a tenir l'última paraula sobre tot el que passava en el món.

Però el cas és que els valors evangèlics continuaven existint, continuaven vius. Havien estat plantats en la societat i, realment, van esdevenir valors assumits com un ideal social. Ja no eren només valors evangèlics: eren, simplement, valors humans, objectius vitals que tothom es podia fer seus, encara que l'Església no els promogués. O fins i tot que hi anés en contra.

I això és el que va passar. El procés d'humanització i de civilització va provocar, cap allà el segle XVIII, el sorgiment d'una visió del món que va entendre que aquests valors que havien quallat en el cor de la societat i que fins llavors s'havien quedat en el camp de les actuacions individuals o de petita escala, passessin a ser considerats valors capaços de ser guies de l'organització social. I així van néixer les lluites contra els poders absoluts, les lluites per la democràcia, les lluites per la igualtat, les lluites obreres, les lluites feministes... Les lluites, al capdavall, i deixeu-m'ho dir així, de l'esquerra.

Tristament, tot això neix al marge de l'Església, i sovint contra l'Església, que s'havia acostumat massa a funcionar bàsicament com un poder d'aquest món. El Concili Vaticà II va intentar revertir aquesta manera d'actuar i va obrir un nou camí, però encara queda molt per fer. La realitat, tanmateix, és que els valors de l'Evangeli, esdevinguts valors socials, són el ara ferment més valuós de les nostres societats. I aquí també hi ha molt per fer, per defensar-los i evitar que uns altres valors actualment emergents, que recorden molt els valors del paganisme, tornin a ser els amos de les nostres vides.